

“Sosyal medya kimlik inşa etmenin dijital bir yolu”

KASIDER Başkanı Sema Tüfekçiler, röportaj serisine Remed Assistance Pazarlama Müdür Yardımcısı Seda Begüm Tosun ile devam ediyor. Sosyal medyanın birçok farklı amaçlar ile kullanılabileceğini söyleyen Tosun, “Sosyal medya, insanlar ve kurumlar için hem bir iletişim aracı hem de kimlik inşa etmenin dijital bir yolu” diyor.

KASIDER Başkanı Sema Tüfekçiler, tecrübeli isimler ile yaptığı röportaj serisine Remed Assistance Pazarlama Müdür Yardımcısı Seda Begüm Tosun ile devam ediyor. Tosun, “Ben sosyal medyayı bir yetişkine anlatmakla bir çocuğa anlatmak arasında çok fark görmüyorum. Aradaki tek fark, yetişkinlere daha karmaşık cümleler ve daha soyut örneklerle anlatabilme şansımız varken, çocuklara daha basit daha anlaşılır ve daha somut örneklerle anlatıyoruz. Ama sosyal medya özelinde temelde anlattığımız şey aynı: Sosyal medya, insanlar ve kurumlar için hem bir iletişim aracı hem de kimlik inşa etmenin dijital bir yolu” diyor.

Küçük bir çocuğa “Sosyal medya nedir?” diye anlatmak istersen, nasıl anlattırırın?

Ben sosyal medyayı bir yetişkine anlatmakla bir çocuğa anlatmak arasında çok fark görmüyorum. Aradaki tek fark, yetişkinlere daha karmaşık cümleler ve daha soyut örneklerle anlatabilme şansımız varken, çocuklara daha basit daha anlaşılır ve daha somut örneklerle anlatıyoruz. Ama sosyal medya özelinde temelde anlattığımız şey aynı: Sosyal medya, insanlar ve kurumlar için hem bir iletişim aracı hem de kimlik inşa etmenin dijital bir yolu. Artık bilgi çağındayız, çocukları yanımıza oturtup “Bak Ali bu top” diye açıklamalar yapmıyoruz, yapsak da bunları çocuklar ciddiye almıyor. Çocuğa sosyal medyayı anlatmanın en iyi yolu, yetişkinin sosyal medyadaki davranışı. Çocuklar artık, dijital

dünyanın yerlisi olarak dünyaya geliyorlar, sosyal medya üzerinden mal ve hizmet satın aldığımızı, bir şikayetimiz olduğunda bunu sosyal medya nasıl çözdüğümüzü, dijitalde kullandığımız sözcükler, fotoğraflar, paylaşımlar bağlamında kendimizi hangi kimliğimizle var ettiğimizi gözlemliyorlar. Yetişkinlerin bu davranışlarından da kendilerine has bir sosyal medya anlayışı geliştiriyorlar. Bu anlamda zaten sosyal medyanın anlamını bildikleri için, açıkçası şansımı çocuklara sosyal medyada gizlilik ayarlarını anlatmaktan yana kullanırım.

Sosyal medyayı bir insana benzetirsek, nasıl bir insan profili çizersin? Cinsiyet, karakter, davranış vb.?

Aslında sosyal medya için tek

bir persona çıkarmak çok zor. Klavyelerin başında milyonlarca insanın oluşturduğu kolektif bir yapıdan bahsediyoruz, onlarca farklı kültür, sayılamayacak kadar çok deneyimin süzgecinden geçerek ortaya konmuş davranış kalıpları var. Sosyal medya, tüm dünyada insanların içini döktükleri dipsiz bir kuyu gibi. Haliyle, genele vurulduğunda çok negatif bir ortam. Birkaç sene önce Microsoft, internet ortamında yöneltilen soruları yanıtlayabilen, yapay zeka ürünü yazılım TayBot ile bu sorunun cevabını bulmak için yola çıktı ve çok iç açıcı bir persona sunamadı. Chatbot Tay’ın, yetenekleri insanlar onunla sohbet ettikçe gelişiyor ve karşısındaki kişiyle özel bir iletişim kurması amaçlanıyordu. Tay, Twitter kullanıcılarından aldığı

geri bildirimlerle, 24 saat içinde gerçek hayatta hiçbirimizin sağında solunda istemeyeceği, yolda görsek selam vermekten kaçınacağımız Hider aşığı "birine" dönüşünce ve Microsoft botu kapatmak zorunda kaldı. Maalesef, Twitter ahalisi bir chatbot'a nefret söylemi suçu işletmeyi başardı.

Genel olarak baktığımızda, içlerinde en başarılı bulduğunuz sosyal medya platformu hangisi? Ve neden başarılı?

Nerde ne yapmak, kime neyi anlatmak istediğimize göre sosyal medya platformlarının başarısı değişiyor. Eğer, bir insan kaynakları profesyoneli olarak yetenekli insan kaynağına ulaşmayı amaçlıyorsam, en başarılı platform kesinlikle LinkedIn. Eğer gündelik hayatta politikayı takip etmek ve bir şeylerden şikayet etmek istiyorsam, Twitter ve Ekşi Sözlük. Video içeriklerle eğlenmek veya öğrenmek istiyorsam Youtube. Her sosyal medya platformu kendi içinde bir hazine aslında ve kendi içinde bir amacı var. Gençlerle aramdaki mesafe çok açılmasını istemiyorsam, Tiktok, Twitch yükselen platformlar.

"Influencer" olmak nasıl bir şeydir? Bu bir meslek olabilir mi, yoksa An'ın avantajını yakalamak mıdır?

Elbette, internet fenomenliği bir meslek olabilir, oldu da. "Kendine temel çalışma alanı edindiği, geçimini sağlamak için yaptığı sürekli işi meslek olarak tanımlıyorsak, kazancı da vergilendirdiğimizi düşünürsek, fenomen olmanın meslek olmadığını söyleyemeyiz. Zamanın ruhunu yakalamış olabilirler; dijital dünyanın nimetlerinden faydalanmış olabilirler; ürettikleri içerik bizlere uymayabilir; bizleri açmayabilir ama ortada üretilen ve bazen bir kişinin, bazen bir grubun emeği olan (ki bu bazen "Kankasın Survivor'a gönderecek kız makyajı" da olabilir) bir "iş" var. Bu işten kazanılan bir para var, bu işin ulaştığı kitlelerin gözüne girebilmek için kurumların birbiriyle yarışması var, o zaman bu bir meslek ve güdüğe de tercih edilen bir meslek olacak. Ancak, fenomen olmak,

düzenli ve orijinal içerik üretmek, bunların kurgusunun ve tasarımının yapılması sanıldığı kadar kolay bir şey değil, ortada hafife alınmanın doğru olmadığı bir emek var.

Sosyal medya platformları insanları gerçekten sosyal yapar mı? Yoksa asosyal hale mi getirir sence?

Sosyal medya platformları, sosyal insan kavramını biraz daha esneterek insanları gerçekten sosyal yapar. Nadir hastalıklar, örneğin Cerebral Palsy'si olan bir çocuk düşünün, bu çocuk dijital dünya sayesinde sosyalleşebilir; arkadaşlarıyla uzaktan konuşabilir, yazışabilir, düşüncelerini paylaşabilir. Sosyalleşme adına, fiziksel dünyanın getirdiği kısıtlamaları ezip geçebilir. O zaman sosyal medya onun için bir sosyalleşme aracı. Sosyal medyanın iyi yönleri de var, kötü yönleri de. "İnsanlar yüz yüze geldiğinde hiç konuşmuyorlar artık hep telefon ellerinde!" diye yapılan şemeleri çokça duyuyorum, fakat bu sosyal medyanın suçu değil. Akıllı telefonlardan önce de televizyona bu eleştiriler getiriliyordu. Bu sosyal medyanın veya iletişim araçlarının değil, insanların yaptığı bir şey. Sosyal medya orada sadece duruyor. Eğer etrafımızdaki insanlarla paylaşacak bir şeyimiz yoksa ve bu yüzden sosyal medyaya sarıyorsak, bence derin bir nefes alıp "Neden şu anda birlikte olduğum insanlarla konuşmaktansa elimdeki telefona bakmaya tercih ediyorum?" diye bir şeyleri sorgulamalıyız. Günah keçisi arama vakini çoktan geçtik, dijital dünya hayatımızda, hep de olacak.

Takipçi sayısının fazla olması popüler olmak anlamına geliyor mu, mavi tik sosyal medyada hangi kapıları açıyor?

Takipçi sayısının fazla olması her zaman popüler olmak anlamına gelmeyebilir. Sahte takipçilerle bu sayıyı yükseltmek çok kolay, sahte takipçiyi gerçekten ayırmak da oldukça kolay. Takipçi sayımız, ürettiğimiz içerik için bize gelen veya sponsorlu içeriğimizle, reklam vererek kendimize çektiğimiz gerçek takipçilerden oluşuyorsa, o zaman

yüksek takipçi sayısı popüler olduğunuzun göstergesi olur. Mavi tik, dijital bir saygınlık göstergesi aslında. Sosyal medya platformlarının hesabın benzersiz ve gerçek olduğunu onaylaması; gerçek veya tüzel kişilerin dijital dünyada "başka şubemiz yoktur" deme şekli. Bu da birçok kapıyı açıyor; sahtecilere karşı önlem alabiliyorsunuz. Müşterileriniz ve takipçileriniz adınıza açılmış sahte hesaplarla uğraşmadan size direkt gelebiliyor. Fenomenseniz, sponsorlu içeriklerden daha kolay para kazanabiliyorsunuz.

Klavye şövalyeliği ardında yatan bir psikolojik bozukluk sence var mı?

Üzücü ama fiziksel dünyada zorbalık, insanlık tarihinin değişmez bir parçası. Anonim olmak, anonimliğin izini sürmenin zor olması, insanların fiziksel hayatta söylemeyeceği veya yapmayacağı işleri yapması için cesaret veriyor. Sonuç problemi var, siber zorbalığa uğradığınızda, bu zorbalığı yapan kişinin genelde yanına kahyor; yaptıkları davranış hukuki olarak cezazsız kalınca bundan daha çok yüz buluyorlar. "Troll" olmaktan keyif alanlar var, siber zorbalığı komik buluyorlar! Kendilerini, komik ve güçlü hissediyorlar. Keşke psikolojik bozukluk diyebilseydik, o zaman belki çaresini bulurduk ama hayır, psikolojik bir bozukluk değil, insan doğasında var olan zorbalığın ve zalimliğin fırsatını bulunca dijitalle yansması sadece ve bir çaresi de yok.

Sen en çok hangi platformu ve neden kullanıyorsun?

Ben aslında iletişimci olarak her platformda bir şekilde var olmaya çalışıyorum, kimisini aktif olarak kullanmaktan keyif aldığım için, kimisinde ne oluyor ne bitiyor, mekânın ruhunu kavramak ve kaçırmamak için var oluyorum ama ne yalan söyleyeyim şimdi, Twitch ve Tiktok'a en fazla 15 dakika dayanabiliyorum, yaş aldıkça insanın kafası bir parça ağrıyor (gülüyor). Sanırım, benim kişisel hayatımda en çok kullandığım platform Instagram ve LinkedIn.